

MISCELLANEA

MIECZYŚLAW ROKOSZ
<https://orcid.org/0000-0003-1248-1051>
(Uniwersytet Jagielloński)

Z CZYNNOŚCI KOMITETU KOPCA KOŚCIUSZKI OD 5 KWIETNIA 2023 DO 12 KWIETNIA 2024 ROKU

Abstrakt

Artykuł jest skróconym sprawozdaniem z czynności Komitetu Kopca Kościuszki za okres od kwietnia 2023 do kwietnia 2024 roku. Był to 204. rok istnienia Komitetu. Wymienione zostały najważniejsze inicjatywy Komitetu, nabytki do Muzeum Kościuszkowskiego, wizyty na Kopcu-Mogile międzynarodowych gości, jak grupa aborygenów – kustoszy Mound Kosciuszko w Australii, Lieutenanta Colonela US Army Trvisa Neuderstena z komórki programowej NATO w Norwegii czy tradycyjna wizyta kadetów szwadronu Kościuszkowskiego Akademii Wojskowej z West Point oraz udział w uroczystościach kościuszkowskich Erin Nickerson – konsul generalnej Stanów Zjednoczonych. Na koniec, po trzydziestu latach sprawowania honorowego urzędu jedenastego prezesa Komitetu, Mieczysław Rokosz kieruje słowa pożegnania do współpracowników.

Słowa kluczowe: Kopiec Kościuszki, Komitet Kopca Kościuszki, flaga Ukrainy, flaga Unii Europejskiej

Weszliśmy w 204. rok istnienia Komitetu. Działal on pod Zarządem w składzie: dr hab. prof. nzw. Mieczysław Rokosz – prezes, prof. dr hab. Piotr Dobosz – wiceprezes, dr Rafał Sieńko – wiceprezes, prof. dr hab. Tomasz Gąsowski – członek Zarządu, prof. dr hab. Andrzej Chwalba – członek Zarządu, Mariusz Cupiał – sekretarz. Komisję rewizyjną składali: prof. dr hab. Michał Baczkowski, ks. prof. dr hab. Jacek Urban, dr Adam Kozieln. Ponadto członkami zwyczajnymi Komitetu są: dr Zbigniew Beiersdorf, Leszek Cierpiałowski – dyrektor Biura Komitetu, prof. ASP Czesław Dźwigaj, dr hab. Rafał Gawalkiewicz, dr Piotr Hapanowicz, dr Jan Janczykowski, dr Piotr Kempf, inż. architekt Mikołaj Kornecki, red. Konrad Myślik, dr Michał Niezabitowski, Filip T. Obara, Tomasz Piwowarczuk, dr Krzysztof Wielgus, konserwator Jerzy Zbiegień.

W dniu 9 października 2023 roku zmarł członek Komitetu Andrzej Stawiarski, fotografik i dziennikarz. Uczestniczył w pierwszych, odrodzonych w 1981 roku, marszach szlakiem Kadrówki z krakowskich Oleandrów do Kielc (6–12 sierpnia), w tym również marszach w stanie wojennym. Był uczestnikiem i dokumentalistą wielu wydarzeń od Sierpnia 1980 decydujących o przemianach politycznych w Polsce

lat 80. Pogrzeb odbył się na cmentarzu Białoprądnickim 12 października. Nad jego trumną pochyliły się sztandary i zabrzmiała żołnierska pieśń: *Śpij Kolego w ciemnym grobie, niech się Polska przyśni Tobie*.

TROSKA O KOPIEC, FREKWENCJA NA KOPCU I WYSTAWACH; PAMIĘĆ O KOŚCIUSZCE

W roku kalendarzowym 2023 frekwencja na Kopcu Kościuszki wyniosła 183 108 osób, podczas gdy w roku 2022 liczba ta wyniosła 197 212. Wpływ na jej nieznaczny spadek upatrujemy w trudnościach dotarcia do Kopca z powodu generalnego remontu ulic Zwierzynieckiej i Kościuszki. W dni pamięci o Naczelniku, 4 lutego, 24 marca i 15 października oraz w święta narodowe 3 maja i 11 listopada wstęp na Mogiłę-Pomnik był wolny. Również 19 maja 2023 roku z okazji Nocy Muzeów wstęp na Kopiec był bezpłatny. Przykładowo 4 lutego 2023 roku w rocznicę urodzin Kościuszki na Kopiec weszło 1180 osób. W dniu tym pracownice Komitetu: Kamila Kusa i Melania Dubas przeprowadziły z dziećmi warsztaty o tematyce kościuszkowskiej. W dniu 15 października 2023 roku w 206 rocznicę śmierci Kościuszki – Kopiec odwiedziły 1673 osoby.

Ponadto wiele grup, zwłaszcza młodzież szkolna, uzyskuje wolny wstęp lub 20-procentową zniżkę. I tak np. 13 maja 2023 roku Kopiec odwiedziło 100 członków Stowarzyszenia Motocyklowego HD Chapter, 23 lipca – 47 osób ze stowarzyszenia „Kobiety wobec przemocy alkoholowej i rodzinnej”, a 12 sierpnia kilkudziesięcioosobowa grupa gości Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej „Manggha”, w tym – z okazji „święta Góry Fudzi”, ich narodowego święta – Japończycy. Z kolei 15 sierpnia wystawy i Kopiec odwiedziło osiemdziesięciu uczestników Rajdu Motocyklowego Pamięci Żołnierzy Ofiar Katastrofy 2010. „Śladami Generała Bronisława Kwiatkowskiego”. Od 7 do 26 września 2023 roku wystawę kościuszkowską oraz Kopiec odwiedziło 673 dzieci z krakowskich przedszkoli, uczestniczących w akcji „Przedszkolaki śladem kopców krakowskich”.

W dniu 5 października 2023 roku o godz. 18.30 wzorem lat ubiegłych pod Kopcem i na Kopcu odbyła się inauguracja XLVII Rajdu Grunwaldzkiego organizowanego przez niezmordowanego Bogusława Nowaka z ramienia Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych. W tym roku w tej patriotycznej imprezie uczestniczyło około stu uczniów z całej Polski. O zmroku Kopiec był iluminowany stoma pochodniami uczestników rajdu. Tradycyjnie przemawiał prezes Mieczysław Rokosz.

W dniu 16 października 2023 roku, w rocznicę śmierci generała Kościuszki, Erin Nickerson – konsul generalna Stanów Zjednoczonych – złożyła kwiaty przy pomnikowym głazie na szczycie Kopca. U stóp Kopca przywitał ją prezes Komitetu i towarzyszył jej podczas uroczystości. Pani Konsul uczestniczyła też 25 marca 2024 roku w uroczystości przy płycie Przysięgi na Rynku.

W połowie października odbyły się tradycyjne ślubowania uczniów klas pierwszych szkół średnich im. Tadeusza Kościuszki, czyli IV Liceum Ogólnokształcącego z Krakowa-Podgórze i Zespołu Szkół Energetycznych w Krakowie (13 października) oraz Liceum Ogólnokształcącego z Krzeszowic (16 października) i uczniów Szkoły Podstawowej z Zawiercia (17 października). Do uczniów, jak co roku, przemawiał prezes Mieczysław Rokosz. Po ślubowaniach uczniowie wstępowali na Kopiec.

Na rok 2024 przypada 230-lecie Insurekcji Kościuszkowskiej, a rocznica przysięgi Kościuszki na Rynku krakowskim – 24 marca – przypadła na Niedzielę Palmową. W tym dniu o godz. 10.00 prezes wraz z dyrektorem biura złożyli w imieniu Komitetu kwiaty na płycie Przysięgi. Oficjalna uroczystość tradycyjnie organizowana przez Politechnikę Krakowską odbyła się 25 marca. Z uwagi na okragłą

1. Konsul generalna Stanów Zjednoczonych Erin Nickerson na Kopcu Kościuszki 16 października 2023 roku. Fot. ze zbiorów Komitetu Kopca Kościuszki

rocznicę Insurekcji przybyły, głównie z Małopolski, liczne delegacje ze środowisk kościuszkowskich i grupy młodzieży szkolnej ze sztandarami. Wcześniej prezes informował o wyjątkowym terminie uroczystości. Z Rynku wszyscy zostali zaproszeni na Kopiec.

W ramach bieżącej troski o Kopiec dokonano fragmentarycznych napraw bruku na ścieżkach. W dniu 29 września 2023 roku Komitet złożył w Ministerstwie Kultury i Dziedzictwa Narodowego projekt „Stabilizacji i przywrócenia historycznej geometrii Kopca Kościuszki” z wnioskiem o dofinansowanie go z Funduszy Europejskich na Klimat i Środowisko (FENIKS). W dniu 8 listopada 2023 roku dokonano uzupełnienia wniosku i z przykrością musimy odnotować, że 13 grudnia Ministerstwo poinformowało nas, że wniosek nie został skierowany do kolejnego etapu oceny z powodu niespełnienia obligatoryjnego kryterium wyboru projektów, ponieważ dofinansowaniu podlegają budynki, a nie budowle.

WAŻNIEJSZE WIZYTY

2. Prezes Mieczysław Rokosz z wycieczką dzieci ze Śląska na Kopcu 24 marca 2024 roku. Fot. ze zbiorów Komitetu Kopca Kościuszki

W dniach 11–13 maja 2023 roku gośćmi Komitetu była grupa Aborygenów Klanu Ngarigo, którą pilotaował profesor Andrzej Kozek z Kościuszk Heritage w Sydney. Pierwszego dnia dali koncert rodzimej muzyki i pieśni na zadaszonym dziedzińcu pod Kopcem. Udział w wydarzeniu wziął ambasador Australii w Polsce Lloyd Brodrick. W dniu 13 maja nasi goście byli u grobu Kościuszki na Wawelu i zwiedzili Katedrę oraz Muzeum Zamku Królewskiego. Aborygeni z Klanu Ngarigo zamieszkują obszar Gór Śnieżnych. Skutkiem wieloletnich starań dr Ernestyny Skuriat-Kozek, prezeski Kościuszk Heritage, przy udziale prezesa Komitetu stali się naszymi przyjaciółmi i przyjęli role kustoszów nazwy Kościuszk Mound w Australii. Niektórzy z obecnych gościli na Kopcu już drugi raz.

W niedzielę 15 października 2023 prezes Mieczysław Rokosz przyjął Lieutenanta Colonnę US Army Trvisa Neuderstena z komórki programowej NATO w Norwegii, któremu towarzyszyli dwaj polscy oficerowie z II Korpusu Polskiego stacjonującego w Krakowie. Prezes oprowadził gości po wystawie: *Kościuszk bohater wciąż potrzebny* i wszedł z nimi na Kopiec Kościuszki. Natomiast 17 października gościł na wystawie i na Kopcu generała Grzegorza Barabiedę i towarzyszących mu dwóch oficerów z II Korpusu Polskiego.

3. Prezes Mieczysław Rokosz z grupą Aborygenów spod Góry Kościuszki 11 maja 2023 roku. Fot. ze zbiorów Komitetu Kopca Kościuszki

4. Grupa kadetów z Akademii Wojskowej w West Point u grobu Tadeusza Kościuszki 24 marca 2024 roku. Fot. ze zbiorów Komitetu Kopca Kościuszki

W dniu 29 marca 2024 roku (Wielki Piątek) gośćmi Komitetu było siedmiu kadetów ze Szwadronu Kościuszkowskiego Akademii Wojskowej z West Point. Przyjęli ich prezes i dyrektor biura. Odwiedzili grób generała Kościuszki na Wawelu, Muzeum Kościuszkowskie oraz Kopiec. Wysłuchali też wykładu dra Krzysztofa Wielgusa o Kościuszcze jako inżynierze wojskowym na przykładach krakowskich budowli.

KONTROLE WYKONANIA ZADAŃ

W dniu 19 września 2023 roku na Kopcu zebrała się Komisja z Unii Europejskiej i z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Małopolskiego. Zapoznała się ona z efektami prac wykonanych z dofinansowaniem z Unii Europejskiej, na które składał się remont adaptacyjny w kompleksie bastionu V Fortu „Kościuszko” na cele wystawowo-konferencyjne i utworzenie stałej wystawy *Kościuszko – bohater*

wciąż potrzebny oraz trasy edukacyjnej. Mimo deszczu Komisja nie zrezygnowała z wejścia na Kopiec. Z ramienia Komitetu obecni byli: prezes, dyrektor biura, wiceprezes prof. P. Dobosz, dr M. Niezabitowski i dr A. Kozień z Komisji Rewizyjnej. Pani Komisarz wykazała żywe zainteresowanie postacią Kościuszki, pytała, dlaczego naszym zdaniem jest on bohaterem wciąż potrzebnym, a na koniec trzykrotnie zażyczyła sobie, by na Kopcu znalazła się flaga Unii Europejskiej.

W dniu 29 listopada 2023 roku kontrolę wyników tego samego zadania, realizowanego w latach 2016–2021, przeprowadziła reprezentacja Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa, a 6 grudnia – delegat Wydziału Rewaloryzacji Zabytków Krakowa i Dziedzictwa Narodowego Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego z upoważnienia Wojewody.

Wszystkie trzy kontrole nie wykazały żadnych nieprawidłowości.

WYDAWNICTWA KOMITETU

Staraniem prezesa zostały wydane dwie książki. Pierwsza nosi tytuł *Opiekunowie Kopca Kościuszki w Krakowie. Słownik Biograficzny członków Komitetu Kopca Kościuszki 1820–2020* i ukazała się przy wydatnym udziale autorskim i pod redakcją Mieczysława Rokosza i Agaty Barzyckiej-Paździor, z artykułem wstępnym M. Rokosza: *Zarys dziejów ustrojowych Komitetu Kopca Kościuszki i jego Członkowie*. Opracowanie to było planowane od dawna na jubileusz 200-lecia Komitetu. Druga pozycja to *Kościuszkowo w Harcerstwie*, pod redakcją Mieczysława Rokosza i Janusza Wojtyczy. Jest to pokłosie konferencji zorganizowanej przez prezesa w ramach wspomnianego wyżej jubileuszu w Centrum Wystawowo-Konferencyjnym pod Kopcem 15 października 2021 roku. Obie pozycje wydała Księgarnia Akademicka. W druku znalazła się trzecia publikacja autorstwa prezesa pt. *W trosce o część dziedzictwa nam powierzona. Przemówienia prezesa Komitetu Kopca Kościuszki 1994–2024* ze wstępem autora, która ukazała się w czerwcu 2024 roku.

ZAMKNIĘCIE JUBILEUSZU 200-LECIA KOPCA I KOMITETU

Trwający od 16 października 2020 roku trzyletni jubileusz 200-lecia Kopca Kościuszki i Komitetu, nad którym patronat honorowy objął Prezydent Rzeczypospolitej Andrzej Duda zamknęliśmy uroczystie 24 listopada 2023 roku. Na program obchodów złożyły się: powitanie gości i przemówienie okolicznościowe prezesa Mieczysława Rokosza i koncert polskiej muzyki filmowej w wykonaniu orkiestry Młodej Filharmonii pod batutą prof. Tomasza Chmiela. Warto dodać, że na tę okoliczność uznany kompozytor Andrzej Zarycki skomponował *Hymn Komitetu Kopca Kościuszki* do słów krakowskiego poety Janusza Czerwca, którego premierowe wykonanie – niestety – nie doszło do skutku z powodów technicznych. Następnie miał miejsce finał jubileuszowej wystawy: *Komitet Kopca Kościuszki 1820–2020* połączony z prezentacją wspomnianych wyżej wydawnictw jubileuszowych. Przy tej okazji prezes wręczył kilku zasłużonym dla Komitetu osobom jubileuszowy medal projektu prof. Czesława Dźwigaja oraz dyplom.

5. Uroczyste zakończenie jubileuszu 200-lecia Kopca i Komitetu, 24 listopada 2023 roku. Na zdjęciu widoczni w pierwszym rzędzie Erin Nickerson – konsul generalna Stanów Zjednoczonych i prof. Anthony J. Bajdek – członek honorowy Komitetu Kopca Kościuszki. Fot. ze zbiorów Komitetu Kopca Kościuszki

Na koniec odbył się bankiet. W zamknięciu jubileuszu pośród wielu znakomitych Gości uczestniczyła konsul generalna Stanów Zjednoczonych w Krakowie Erin Nickerson oraz przybyły ze Stanów Zjednoczonych prof. Anthony J. Bajdek z żoną Cynthią – prezes-fundator Towarzystwa Przyjaciół Kościuszki w West Point i Członek Honorowy naszego Komitetu. Pozostaje jeszcze przekazać dokumentację Jubileuszu do Kancelarii Prezydenta RP.

Zarząd Główny Związku Żołnierzy Wojska Polskiego uchwałą Nr 5/2023/K z 8 V 2023 roku odznaczył Komitet Kopca Kościuszki Krzyżem Złotym „Za zasługi dla Związku Żołnierzy Wojska Polskiego”. Odznaczenie zostało wręczone prezesowi Komitetu Mieczysławowi Rokoszowi w czasie uroczystości zamknięcia jubileuszu 200-lecia.

INNE

– W dniach 18–19 kwietnia 2023 roku prezes Komitetu na zaproszenie Dyrekcji Narodowego Instytutu Dziedzictwa w Warszawie uczestniczył w zorganizowanej z okazji Międzynarodowego Dnia Ochrony Zabytków na zamku w Łańcucie konferencji na temat zabytków architektury drewnianej oraz wycieczce do cerkwi św. Paraskewy w Radrużu. W konferencji uczestniczyli ponadto – choć z innego tytułu – dwaj członkowie Komitetu Kopca Kościuszki: prof. Piotr Dobosz i dyrektor Krakowskiego Oddziału Narodowego Instytutu Dziedzictwa Witold Górny.

– 19 maja 2023 roku z okazji Nocy Muzeów na zadaszonym dziedzińcu Kopca odbył się koncert polskiej muzyki filmowej Młodej Filharmonii pod batutą prof. Tomasza Chmiela.

– 5 czerwca 2023 roku prezes Komitetu i dyrektor biura uczestniczyli w uroczystościach Dnia Kościuszki w Małogoszczu, a wieczorem w uroczystym otwarciu Pokoju Kościuszki we dworze w Ludyni, w którym po bitwie pod Szczekocinami Naczelnik miał się zatrzymać. Właściciel dworu, pan Stanisław Gieżyński, kolekcjoner pamiątek kościuszkowskich (broń, medale, obrazy, grafiki, druki, książki i inne) urządził muzealny pokój, do którego Komitet ofiarował gipsowy odlew popiersia Kościuszki. Oryginał tegoż wyrzeźbiony w białym marmurze przez Alfreda Dauna znajduje się w pałacu Biskupim w Krakowie.

– 11 września 2023 roku dr Bożena Opiłło, która przeprowadzała prace konserwatorskie kaplicy bł. Bronisławy, wygłosiła prelekcję o Feliksie Księżarskim i tym jego dziele jako pierwszej neogoty-

kiej budowli w Krakowie. Dr Krzysztof Wielgus zaś mówił o Tadeuszu Kościuszcze jako inżynierze wojskowym, żołnierzu, patronie Fortu pod Kopcem i bohaterze wciąż potrzebnym.

– 16 września 2023 roku w Centrum Wystawowo-Konferencyjnym pod Kopcem odbyła się uroczystość z okazji 35-lecia Fundacji Tadeusza Kościuszki w Krakowie zaprzyjaźnionej z naszym Komitetem. Z tej okazji prezes Komitetu wystosował na ręce prezesa-fundatora kapitana Tomasza Otrębskiego pismo z gratulacjami i życzeniami. Już wcześniej został on uhonorowany Medalem 200-lecia Komitetu z dyplomem.

– 25 października 2023 roku odbyła się telewizyjna premiera dokumentalnego filmu o naszym Komitecie pt. *Opiekunowie Pamięci* autorstwa red. Dariusza Fedorowicza. Film powstał z inicjatywy przewodniczącego Sejmiku Województwa Małopolskiego prof. Jana Dudy oraz wiceprzewodniczącego Kazimierza Barczyka i został sfinansowanego przez Urząd Marszałkowski Województwa Małopolskiego. Niniejszym składamy za to słowa podziękii.

– 28 listopada 2023 roku prezes Komitetu wystosował do Wójta i Przewodniczącego Rady Gminy Sosnowica pismo popierające starania Bogdana Zalewskiego – prezesa Fundacji Pierwszej Rzeczypospolitej im. Tadeusza Kościuszki o fundusze na rekultywację parku-ogrodu przy dworze w Sosnowicy.

– 29 listopada 2023 roku pod Kopcem odbył się wzorem lat ubiegłych wernisaż wystawy poplenerowej prac studentów Wydziału Architektury Politechniki Krakowskiej.

– Redaktor Alicja Popiel z TV Kraków nakręciła cykl trzech audycji telewizyjnych o Kopcu i Komitecie, w których wystąpili dr Michał Niezabitowski, dr Piotr Hapanowicz, prof. dr Michał Baczkowski i prezes Mieczysław Rokosz.

NABYTKI DO ZBIORÓW KOMITETU

Zbiory Komitetu w okresie sprawozdawczym wzbogaciły się o opisane niżej obiekty.

– W drodze zakupu antykwarycznego z 29 marca 2023 roku pozyskano cztery ryciny o tematyce kościuszkowskiej (*Pokój Kościuszki w Solurze w Szwajcarii, Pomnik Kościuszki na cmentarzu w Zuchwil, Tadeusz Tyszkiewicz, Pomnik Kościuszki w Zuchwil niedaleko Solury*).

– *Portret prof. Wojciecha M. Bartla prezesa KKK w latach 1984–1992* kupiono piątą: ostatecznie 8 grudnia 2023 roku od wdowy po Profesorze – Renaty Bartłowej.

– 409 tarcz szkolnych ze szkół noszących imię Tadeusza Kościuszki oraz 37 proporczyków – zakupione 13 grudnia 2023 roku od Krzysztofa Lachowicza, kolekcjonera kościuszkianów z Wrocławia.

– Oryginalne druki dokumentów z czasów Insurekcji Kościuszkowskiej: I. *Odezwa Rady Najwyższej Narodowej do Obywateli Prowincji Wielkopolskiej*; II. *Odezwa Józefa Wybickiego Pełnomocnika Najwyższego Naczelnika i Rady Najwyższej Narodowej do Obywateli i Mieszkańców Ziemi Polskiej Wyznania Auszpurskiego* [augsburskiego]; III. *Proklamacya* [proklamacja] *Rady Zastępczej pod Naczelnictwem Tadeusza Kościuszki do Kościołów względem Dysydentów*; IV. *Uniwersał Rady – zwrot Pensyi Ministrowskich i innych Urzędników Zjazdem Grodzieńskim nominowanych* pozyskane w drodze zakupu z 13 grudnia 2023 roku również od Krzysztofa Lachowicza.

Wszystkie wymienione nabytki zostały pokazane na wystawie w Centrum Wystawowo-Konferencyjnym pod Kopcem 25 marca 2024 roku.

Zostały też powołane: Komisja Zakupów w składzie: dr Michał Niezabitowski, prof. dr hab. Piotr Dobosz, red. Konrad Myślik; oraz Komisja ds. Zalegalizowania Muzeum Kościuszkowskiego w składzie: prof. Piotr Dobosz, dr Michał Niezabitowski, dr Adam Kozień, dyrektor Witold Górny i prezes Mieczysław Rokosz.

SPRAWY WEWNĘTRZNE KOMITETU

Na prośbę prezesa działający z ramienia Komisji Rewizyjnej Komitetu jej członek dr Adam Kozień zapoznał się z funkcjonowaniem Spółki Fort w lokalnościach Komitetu oraz z funkcjonowaniem biura komitetu, którym kieruje dyrektor na mocy udzielonych mu przez prezesa pełnomocnictw.

Protokół Komisji Rewizyjnej przedstawiony na Zebraniu Walnym 4 czerwca 2023 roku zawierał m.in. postanowienia: 1. Konieczność uregulowania relacji Komitetu ze Spółką Fort S.C. [organizującą eventy na parterze Bastionu V i w zadaszonym dziedzińcu], gdyż zawarte z nią umowy są „niekorzystne finansowo dla Komitetu”; 2. Komisja wykazała „niesprawną działalność Biura Komitetu i [...] konieczność jego reorganizacji i przeprowadzenia odpowiednich zmian strukturalnych”.

Sprawa pierwsza została podjęta. Po rozmowach prezesa i ww. członka Komisji Rewizyjnej z reprezentującym Spółkę Fort Adamem Chechelskim, 17 lipca 2023 roku został podpisany Aneks do Umowy KKK ze Spółką Fort dotyczący lokalu gastronomicz-

nego – kawiarni – i potwierdzający umowę najmu tejże kawiarni, z zaznaczeniem, że Spółka ta ma wyłączność na organizowanie imprez na parterze Bastionu i na zadaszonym dziedzińcu; uwzględniono tu również wszystkie warunki dotyczące tych imprez, np. zasady wprowadzania na Kopiec Kościuszki gości Spółki. Punkt drugi zaleceń Komisji Rewizyjnej – dotyczący niesprawnej działalności biura i konieczności jego reorganizacji – nie został przez PT Zarząd podjęty, choć znajdował się w porządku dziennym zebrania Zarządu, które zwoływał prezes. Tymczasem z dniem 1 sierpnia 2023 roku odeszła z pracy w Komitecie pani Kamila Kusa, z dniem 1 września 2023 zaś odeszła z pracy pani Melania Dubas. W związku z tym ustały prace inwentaryzacyjno-porządkowe w Bibliotece Komitetu i wiele innych. W biurze Komitetu prócz dyrektora pracuje obecnie tylko pani Agnieszka Krupińska, żona Andrzeja Krupińskiego, zatrudnionego przez Komitet do pielęgnacji trawnika Kopca. Sprawa rekonstrukcji i reorganizacji biura Komitetu oraz obsadzenia stanowiska bibliotekarza jest w tej sytuacji paląca.

Posiedzenia Zarządu odbyły się 31 maja, 14 czerwca, 21 czerwca i 7 października 2023 roku.

W dniu 26 czerwca 2023 roku prezes zaprosił członków Komitetu na towarzyskie spotkanie pod Kopcem. Zwołał też Nadzwyczajne Zebranie Walne Członków Komitetu na dzień 16 października w celu ostatecznego omówienia i organizacji zamknięcia jubileuszu 200-lecia. Wobec organizacji zamknięcia jubileuszu prezes z dyrektorem biura zostali sami. Porządek dzienny tego Nadzwyczajnego Zebrania Walnego przewidywał też omówienie kwestii obecności flagi Ukrainy na Kopcu Kościuszki oraz kwestie umieszczenia na nim flagi Unii Europejskiej. Wobec licznych głosów społecznego niezadowolenia z obecności flagi Ukrainy na Kopcu Kościuszki (zgromadzono pisemne dowody) Prezes, przypominając, że Komitet nie jest „właścicielem” Kopca Kościuszki tylko zarządza Kopcem w imieniu społeczeństwa, postawił pytanie: czy nie przenieść flagi Ukrainy ze szczytu Kopca na maszt u jego podstawy. Komitet w głosowaniu jawnym zdecydował, że obecnie nie ustały przesłanki, które pojawiły się w chwili jej wywieszenia, dlatego flaga powinna pozostać tam, gdzie jest, do czasu zwycięstwa Ukrainy. Tu dodajmy, że 26 maja 2023 roku Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego profesor Piotr Gliński wyróżnił Komitet specjalnym Dyplomem „za aktywne włączenie się w pomoc dla uchodźców wojennych” i gest solidarności z walczącą o niepodległość Ukrainą.

Jak już zostało wspomniane, Komisarz Unii Europejskiej zażyczyła sobie flagi UE na Kopcu Kościuszki. Mimo że – jak zaznaczył dr Rafał Sieńko, wiceprezes Komitetu – nie ma prawnego obowiązku wywieszania flagi Unii przez beneficjentów funduszy unijnych, Komitet w wyniku jawnego głosowania zdecydował o jej wywieszeniu na maszcie u podstawy Kopca.

Dyrektor biura Leszek Cierpiałowski w ramach administrowania nieruchomościami, którymi zarządza Komitet, zadbał o przeprowadzenie szeregu prac remontowo-modernizacyjnych, m.in. naprawy przeciekającego szklanego zadaszenia dziedzińca, remontu muru kurtyny i tarasu na bastionie, renowacji drzwi wejściowych na Kopiec, zakupu i instalacji drzwi do kasy biletowej, modernizacji i rozbudowy instalacji elektrycznej, wykonania dodatkowych regałów i szaf do biblioteki czy modernizacji systemu ogrzewania.

ZAKOŃCZENIE

Niniejsze Sprawozdanie jest już moim ostatnim, ponieważ postanowiłem złożyć godność prezesa Komitetu Kopca Kościuszki. Czynię to nie bez uczucia żalu, ale też nie bez poczucia satysfakcji. Honorową godność strażnika tego ważnego miejsca narodowej pamięci, jakim jest Kopiec Kościuszki, a zarazem kustosza choć części kościuszkowskiego dziedzictwa pełniłem od stycznia 1994 roku. Kiedy obejmowałem tę służbę po krótkotrwałej prezesurze śp. Ignacego Trybowskiego, Komitet składali: prof. Janusz Bogdanowski, prof. Mirosław Franćić, doc. Kazimierz Nowacki, płk Jan Raduchowski-Brochwicz. Było nas razem pięciu. Komitet działał wtedy w formalnym związku z Towarzystwem Miłośników Historii i Zabytków Krakowa i zarządzał tylko Pomnikiem-Mogiłą (Kopcem) z kaplicą bł. Bronisławy i Izbą Strażnika. Wszyscy aktualni PT Członkowie Komitetu znaleźli się w nim na moje zaproszenie w ciągu minionych trzydziestu lat mej prezesury. Nie będę tu wyliczał, co udało nam się zrobić w ciągu tych lat, bo mówią o tym sprawozdania z czynności drukowane na łamach „Rocznika Krakowskiego”, za co niniejszym składam PT Redakcji wyrazy podzięk. Wspomnę tylko odrodzenie kontaktów Komitetu z West Point, z Australią i Szwajcarią, przerwanych po śmierci śp. Profesora Karola Estreichera, i nawiązanie nowych. Szczególne podziękowanie kieruję do Prezydium Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa

6. Posiedzenie Komitetu Kopca Kościuszki 12 kwietnia 2024 roku. Fot. ze zbiorów Komitetu Kopca Kościuszki

i do Urzędu Marszałkowskiego, ponieważ to dzięki dotacjom z tych instytucji udało się nam m.in. odbudować i zaadaptować na cele muzealne i wystawowo-konferencyjne pozyskane od Gminy Miasta Krakowa trzy obiekty fortu pod Kopcem. Pozostaje mi też podziękować PT Członkom Komitetu za każde przyłożenie ręki do wspólnego dzieła.

Wciąż jesteśmy niewypłacalnymi dłużnikami Kościuszki. Sugestie programowe zawarłem w tekście, który wygłosiłem na wstępie Zebrania Walnego Sprawozdawczo-Wyborczego 12 kwietnia 2024 roku. Jest tam również mowa o celowości starań o Narodowy Instytut Kościuszki. Przez pamięć zaś na cechy osobowości Naczelnika może warto zastanowić się nad zalegalizowaniem dorocznej uchwały Komitetu, z której mocy przeznaczano by pewną kwotę na cele filantropijne (wsparcie ubogich) lub wsparcie inicjatyw patriotycznych (np. Marszu Szlakiem Pierwszej Kompanii Kadrowej), co czyniliśmy – jak mi wytknięto „nielegalnie” – w pierwszych latach mej prezesury.

Na koniec – za konsulami rzymskimi – mogę tylko powiedzieć:

QUOD POTUI FECI
FACIANT MELIORA POTENTES.

Mieczysław Rokosz – dr hab., historyk mediewista, emerytowany wykładowca Uniwersytetu Jagiellońskiego i profesor Akademii Ignatianum. Członek m.in. The American Association of the Friends of Kościuszko at West Point, Towarzystwa Historyczno-

-Literackiego przy Bibliotece Polskiej w Paryżu, Wydziału Towarzystwa Miłośników Historii i Zabytków Krakowa, Społecznego Komitetu Odnowy Zabytków Krakowa. W latach 1994–2024 Prezes Komitetu Kopca Kościuszki w Krakowie.

FROM THE ACTIVITIES OF THE KOŚCIUSZKO MOUND COMMITTEE, APRIL 5, 2023 TO APRIL 12, 2024

The article is an abbreviated report on the activities of the Kościuszko Mound Committee for the period from April 2023 to April 2024. This was the 204th year of the Committee's existence, its conservation work on the Kościuszko Mound, and the cultivation of Kościuszko traditions. During the reporting period, we hosted a group of aborigines from the Ngarigo clan – the custodians of Mound Kościuszko in Australia, who gave a concert of their songs at the Mound. We hosted the US Army Lieutenant Colonel Travis Neudersten from a NATO post in Norway. Guests of the Committee traditionally included cadets from the Kościuszko Squadron at the Military Academy at West Point. Prof. Anthony J. Bajdek, our honorary member, arrived from the United States for the November 24, 2023 closing ceremony of the three-year celebrations of the 200th anniversary of the Kościuszko Mound and Committee. Erin Nickerson, Consul General of the United States, also participated in the celebrations. In mid-October 2023, traditional oath-taking ceremonies of first grade students of four Tadeusz Kościuszko schools from Krakow, Krzeszowice and Zawiercie took place at the Mound.

Three inspections of the Committee's execution of the adaptive renovation of the bastion and curtain for the purposes of the Kościuszko Museum with a permanent exhibition: *Kościuszko the Hero Still Needed* – conducted by the Voivodship Marshal's Office and the Commissioner from the European Union, the Social Committee for the Restoration of Kraków Monuments at the Department for the Revitalisation of Krakow Monuments and National Heritage of the Małopolska Voivodship Office – were successful, showing no irregularities.

Three books were published, including *the Biographical Dictionary of the Kościuszko Mound Committee Members 1820–2020*. The Committee's collection was enriched through the purchase of engravings, one painting and 409 student badges from Tadeusz Kościuszko schools.

Finally, on April 12, 2024, at the General Assembly, Prof. Mieczysław Rokosz, resigning after thirty years as the Committee's eleventh president, proposed some suggestions on the agenda of new Board, including in particular the desirability of creating a National Kościuszko Foundation, and addressed words of farewell to colleagues and Committee members.

Keywords: Kościuszko Mound, Kościuszko Mound Committee, Ukrainian flag, European Union flag